

Ediční komise DAMU

Zápis z jednání 30. listopadu 2017

Přítomni: Mgr. Iveta Davidová, Ph.D.; prof. Mgr. Jaroslav Etlík; doc. Mgr. Jaroslav Provazník; prof. MgA. Přemysl Rut; doc. MgA. Zuzana Sílová, Ph.D.; Mgr. et. Mgr. Jan Heller, Ph.D. (host – ředitel NAMU).

Omluveni: prof. PhDr. Jan Císař, CSc.; PhDr. Vlasta Koubská; prof. MgA. Karel Makonj.

1. Kontrola zápisu z 5. 6. 2017 – informace stavu vydaných a plánovaných titulů:

A/ Vyšlo v průběhu roku 2017

Augustová, Jiřík, Jobertová – *Horizonty evropského dramatu* – druhý titul v řadě „Black Box“.

Antologie textů **Jindřich Vodák historik českého herectví**, edice Studijní texty Ústavu teorie scénické tvorby – svazek 1.

Reedice

Válková-Vyskočilová: *Hlas individuality*.

Havelka: *Zmrazit čerstvé ovoce*.

Machková: *Jak se učí dramatická výchova*.

Machková: *Volba literární látky*.

Marušák: *Literatura v akci*.

Češková: *Pěvecká výchova*.

Kröschlová: *Jevištní pohyb*.

V případě dotisků se objevil problém s vážnoucí zásobováním knihovny DAMU, která pravidelně hlásí stav počtu publikací k prodeji a iniciuje reedice, a s nedostatkem aktuálních informací o nově vydaných knihách ze strany NAMU. Podle zprávy Mgr. Hellera z následujícího dne situace byla napravena.

B/ Plánované vydání do konce roku 2017

Pardyl, *Perspektiva* – v tisku, pokud vše dobře dopadne, vyjde do konce roku (Jan Heller).

Zich: *Estetika dramatického umění* – reedice původního vydání z roku 1931, 1. svazek Teoretické řady – v tisku, pokud vše dobře dopadne, vyjde do konce roku (Jan Heller).

Magnin: *Dějiny loutkového divadla* v sazbě, vydání do konce roku 2017 brání nedokončená revize překladu – Nina Malíková (J. Heller).

Jiřík: *Divadlo a utopie: Polské divadelní studio jako příklad modernistické utopie* – projekt zařazený do Projektové soutěže AMU, odevzdání rukopisu odloženo na 10. 12., vyjde jako jen to bude možné (J. Etlík, J. Heller).

C/ Tituly dosud nevydané, plánované do roku 2018

Téměř vždycky trpaným dojmem. Antologie teoretických textů o přednesu poezii, editoři **P. Rut, M. Potužáková**: rukopis odevzdán, vydání vážně na problémech s autorskými právy (60 autorů). Konzultováno s právníky a s DILIA. Mgr. Heller se spojí s ředitelem DILIA prof. Srstkou.

Proti gesamtkunstwerku, editor **Lukáš Jiříčka** – antologie textů H. Goebbelse v překladech editora je připravena k vydání; KALD uvažovala o podání žádosti o publikační grant z Česko-německého fondu budoucnosti. Vzhledem k dlouhodobé nemoci prof. Makonje a protože KALD neposlala na schůzi zástupce, je třeba zjistit aktuální stav.

Rybáková: *Alternativy a nové cesty kostýmního výtvarnictví*. Koncepty-materiály-postupy a aplikace. Autorka dopracovává redakci disertace, podle zápisu z poslední EK text měl být k dispozici v srpnu 2017, aby prof. Makonj mohl požádat o potvrzení informace, že odborným redaktorem rukopisu bude prof. Klíma. – Vzhledem k dlouhodobé nemoci prof. Makonje a protože KALD neposlala na schůzi zástupce, je třeba zjistit aktuální stav.

Salzmannová: *Chvála pedagogickému bláznovství*, autorská redakce textu proběhla, rukopis bude dodán v lednu 2018 k sazbě do NAMU (Z. Sílová).

Štourač: *Hledání místa pro divadlo*: vzhledem ke kapacitám NAMU v roce 2018 není nutné žádat o náklady na vydání v rámci Projektové soutěže AMU, ale je třeba dokončit autorskou revizi textu, plánovanou na říjen 2017, aby mohl být rukopis publikován. (J. Etlík, J. Heller).

Augustová: *Poválečná rakouská experimentální dramatická tvorba* termín odevzdání rukopisu pro sazbu: květen 2018, vydání spolufinancované NAMU a nakl. Academia plánováno na konec roku 2018.

Bohadlová: *Astarto, nebo Atalanta? Heinrich Rademin, „Director Comicus“ (1674-1731), v kontextu italskoněmecké divadelní dramaturgie počátku 18. století* – navrženo do edičního plánu doc. Jobertovou, po odevzdání rukopisu do NAMU nutno zajistit odborného redaktora, kterým měl původně být Dr. Jiřík (J. Heller).

Patrice Pavis: *Analýza představení* – překlad K. Neveau redakce NAMU (J. Heller).

Kotte: *Dějiny divadla*. Z důvodu čerpání mateřské dovolené překladatelky J. Goriaux Pelechové je upřesněn termín odevzdání rukopisu: konec roku 2018, vydání přesunuto do roku 2019 (Z. Sílová).

Schlegelová: *Praktické a teoretické aspekty postavení současných britských, irských a německojazyčných her v českém divadle po roce 1989* – vzhledem k plánovanému vydání v roce 2018 je třeba vyzvat autorku, aby podala zprávu o stavu rukopisu (J. Etlík).

Císař – Gregar: *Císařovy roz/zpomínky* – o dokončení rukopisu podají zprávu autoři po Novém roce, stejně tak o možnosti spolufinancovat knihu z grantu Státního fondu kultury; EK prosí prof. Etlíka o písemnou formulaci publikačního záměru, jakmile se s prof. Císařem domluví na případných koncepčních změnách, o nichž prof. Císař uvažuje.

Vacková: *Výtvarný projev v dramatickém umění*: EK prosí zástupkyni KS doc. Koubskou o **písemný ediční záměr publikace** a

fyzickou předlohu pro sazbu a tisk (publikace z nakl. Tomsa, 1948), aby mohl být titul zařazen do EP na rok 2018 (V. Koubská, J. Heller).

Claire Bishop: *Artificial Hells: Participatory Art and the Politics of Spectatorship*. Dodatečný návrh KALD z června 2017, který se nedostal do zápisu 5. 6. 2017. Překlad z AJ plánován na konec roku 2018, vydání 2019. EK prosí prof. Makonje či jiného zástupce KALD, aby dodali **písemný ediční záměr a vůbec bližší informace o tomto překladovém titulu**, aby mohl být zařazen do EP (K. Makonj, J. Heller).

Hůrková. Makovičková: *Základy jevištní mluvy* – dokončení letité (od r. 2014!) odborné revize učebnice z 80. let 20. stol. přislíbila Mgr. Gabriela Zelená Sittová, redaktorka pověřená kontrolou jazykových příkladů podle ČSN, do konce roku 2017. Pokud text v posledně navrhovaném termínu nedodá, bude třeba obrátit se na jiného odborníka a zajistit redakci tak, aby byl rukopis připraven pro sazbu do konce září 2018 (Z. Sílová).

Antologie textů *Vývojové tendence západního divadla* (red. Jitka Goriaux Pelechová) – překlady ukázek z děl renomovaných divadelníků budou k dispozici do konce února 2018. Vzhledem k autorským právům je třeba zvážit formu vydání: nejlépe interní tisk v omezeném počtu výtisků pro potřeby výuky, případně v elektronické sazbě určené pro intranet DAMU (Z. Sílová).

2. Nové ediční záměry pro rok 2018 (podle jednotlivých kateder):

Rektor AMU doc. Hančil:

Parker: *Bertolt Brecht: A Literary Life* – zástupci jednotlivých kateder podpořili návrh doc. Hančila, doplněný o odborný posudek prof. Cejпка; EK schválila zařazení do EP, jakmile bude určen překladatel a termín dodání rukopisu (J. Heller).

KVD:

Eva Machková: *Nástin teorie a historie dramatické výchovy*, předložený ediční záměr projednán a schválen EK do EP 2018;

redakce (doc. Provazník) bude dokončena do konce února 2018, poté předáno do NAMU (J. Provazník, J. Heller).

Dotisk publikace *Děti a loutky* – schváleno EK do EP 2018.

KČD a Ústav teorie scénické tvorby:

Lee Strasberg: *A Dream of Passion (The Development of the Method)* – předložený ediční záměr podpořen KTK (J. Etlík) a KATAP (P. Rut), projednán a schválen EK; překladu z AJ se ujme Mgr. et. Mgr. Jan Heller, odborná redakční spolupráce (terminologie) Ústav teorie scénické tvorby (prof. Vostrý, MgA. Štěpán Pácl, Ph.D.), překlad do konce roku 2018, vydání plánováno do konce roku 2019.

3. Různé:

Návrh na reciproční výměnu publikací DAMU vydávaných v NAMU a Slovenského divadelného ústavu Bratislava ediční komise podporuje. Publikace SDÚ budou k dispozici v knihovně DAMU.

EP NAMU pro rok 2018 bude podle možností doplňován o další tituly navržené jednotlivými katedrami DAMU. Prosíme o včasné zaslání edičních záměrů členům EK DAMU, abychom je mohli projednat a schválit, a zejména aby do EP 2018 byly doplňovány záměry, u nichž je vydání v roce 2018 opravdu reálné (odborně revidovaný rukopis podpořený stanoviskem katedry).

Zapsala Z. Sílová

Ověřili: J. Provazník, J. Heller

Přílohy:

1. Ediční záměr – odborný posudek na knihu *Bertolt Brecht: A Literary Life*
2. Ediční záměr na *Nástin teorie a historie dramatické výchovy*
3. Ediční záměr na *A Dream of Passion (The Development of the Method)*

Příloha 1

Stephen Parker
BERTOLT BRECHT: A Literary Life
Bloomsbury 2014. 689 s.

Stephen Parker je profesorem pro germanistiku na univerzitě v Manchesteru (Henry Simon Professor of German). Mezi jeho důležité publikace patří kromě četných časopiseckých studií mj. knihy *Peter Huchel: A Literary Life in 20th Century Germany*, monografie o německém básníkovi, editorovi a dramatikovi, nebo *Sinn und Form: The Anatomy of a Literary Journal* (spoluautor Matthew Philipotts).

Při práci na těchto dílech se setkával neustále s fenoménem „Brecht“, který ovlivnil celou dlouhou řadu osobností nejen německého kulturního života ve 20. století, a to jak pozitivně, tak i naopak ve snaze o ostré vymezení vůči jeho dílu a postojům. Proto se Parker rozhodl zpracovat novou Brechtovu monografii. Lze konstatovat, že přes existující především německé podrobné a zevrubné brechtovské monografie (Manfred Wekwerth, Werner Hecht, Werner Mittenzwei aj.), Parker objevuje nové souvislosti a Brechta představuje jakoby z dnešního hlediska, v dobrém slova smyslu „aktuálně“.

Parker využil při psaní brechtovské monografie také dosud nezveřejněné archivní materiály z východoněmeckých institucí někdejší NDR, které byly zpřístupněny teprve po sjednocení Německa. Také ony přispěly k tomu, že jeho pohled je v něčem jiný a nový. Jde především o některé Brechtovy ideologické postoje a zejména o stanoviska ke kulturní politice NDR, kterou zdaleka nepřijímal tak vstřícně a pozitivně, jak bylo ze strany NDR tradováno (názory na tzv. socialistický realismus aj.).

Parkerova monografie má téměř 700 stran. Text je ovšem členitě strukturován: má 5 částí a 29 kapitol a dále je členěn ještě na podkapitoly, které už nejsou číslovány, ale každá nese přílehlavý název (pro lepší představu zcela namátkou několik z nich: *A mother's bond with her first-born son; God, Kaiser and Fatherland; The medical student; Fear and Misery of the Third Reich* etc. etc.). Na konci jsou přirozeně *Poznámky, Zkratky, Bibliografie* a *Rejstřík*. Už tato struktura naznačuje, že autor dostal všem nárokům na odborný text, ale že se mu zároveň daří prezentovat fakta a názory zajímavou a čtivou formou, což u podobných publikací nebývá pravidlem. O čtenářské poutavosti a vstřícnosti se můžeme přesvědčovat stále znovu v průběhu celého textu.

Princip členění je chronologicko-tematický: Parkerovi se daří obě hlediska přirozeně propojit, čímž prokazuje svoji schopnost přehledně strukturovat, vnímat detaily a zároveň zobecňovat. Ještě jinak řečeno – autor zná svou materii velmi dobře, takže je všude patrné vědomí souvislostí; přitom dokáže rozpoznat dominantní rysy té které periody a spojit je s Brechtovým tvůrčím úsilím v té

době. Spojení je organické a přirozené, čtenáři usnadňuje orientaci ve složité osobnosti BB i v mnohosti dobových dějů a událostí. Složitá látka získává přehlednost.

Dokladem výše uvedených charakteristik je i zmiňovaných pět částí a jejich časové umístění: *A Lyrical Awakening* (1898-1917), *Dramatic Iconoclast* (1917-1928), *Marxist Heretic* (1928-1938), *Chastened Survivor* (1938-1945), *Contentious Master* (1945-1956). Už názvy naznačují šíři tematiky i to, že Parker skutečnost nezjednodušuje, ale prezentuje ji ve vší její dramatickosti a rozpornosti. Patří sem např. pasáže o Brechtově vztahu ke stalinismu, jak se projevoval v Sovětském svazu ve třicátých letech. Brecht z různých důvodů Stalina v těchto jeho aktivitách akceptoval a svým způsobem – z těch či oněch důvodů – i podporoval. Parker se touto problematikou podrobně zabývá a snaží se Brechtovy názory plasticky předkládat, aniž propadá tendenci na jednu či druhou stranu.

Celek monografie je obsáhlý a podrobný – Parker sleduje osobní a intimní stránku Brechtova života i průniky a propojení této oblasti do jeho tvůrčích činností, sleduje jeho tvůrčí výboje, myšlenkový vývoj, politické postoje, vazby na současníky, jejich reakce na Brechta i Brechtovy reakce na ně. Abych uvedl konkrétní příklad třeba propojování osobních věcí do oblasti tvůrčí, chci připomenout např. to, že Parker začíná svou monografii poutavým líčením Brechtova dětství a mládí, léty první světové války a vlivem oné vzrušené a komplikované doby na mladé lidi a taky na Brechta i Brechtovým raným zájmem o divadlo. Nikoli obvyklý pro literární bádání je dosti podrobný zájem o Brechtovu fyzickou kondici – v jeho častém churavění už během dětství i později spatřuje Parker příčinu Brechtovy enormní sensibility, která se projevovala v jeho tvorbě mj. značně širokým rozpětím způsobů uměleckého zachycování světa, života jedince i společnosti atd. Brechtova srdeční slabost, která se projevila už velmi záhy, i jeho onemocnění ledvin, se podle Parkera odráží např. v koncepci Baala, hlavní postavy Brechtovy první hry. Atd.

Domnívám se, že Parkerova monografie je v brechtovském bádání – ale nejen v něm, i v širších souvislostech kulturně-politických – přínosem, novým pohledem. Přináší mnohé podněty třeba už jen tím, že znovu „vytahuje“ na scénu postavu Bertolta Brechta, který je poslední dobou jako by trochu pozapomenut, ačkoli jeho divadelní dílo i jeho teoretické názory ještě zdaleka nebyly úplně využity a zpracovány. Vývoj divadla v posledních letech lze v mnohém ohledu vztahovat také k jeho divadelním teoriím – a nejde jen o tezi o epickém divadle, ale i o řadu dalších aspektů. Parkerova monografie dobře a elegantně znovu otvírá celý prostor kolem Brechta. Myslím tedy, že český překlad by byl značným přínosem jak pro naše další a bližší (důvěrnější) poznání Brechta, tak pro naši divadelní současnost.

Václav Cejpek

Příloha 2

Eva Machková: Nástin teorie a historie dramatické výchovy

Monografie prof. Evy Machkové, která je klíčovou osobností moderní české dramatické výchovy, pojednává v první části o teorii oboru a o všech jeho aspektech a souvislostech. Vysvětluje, v čem je podstata tohoto interdisciplinárního oboru z hlediska teatrologického i pedagogického, podrobně si všímá souvislostí s psychologii, zejména s psychologii vývojovou a psychologii osobnosti a s dalšími obory, jichž se dramatická výchova dotýká nebo z nichž čerpá. Druhá část monografie je zatím nejssystematičtěji zpracovaným přehledem vývoje dramatické výchovy počínaje školským divadlem středověkým a humanistickým přes řádové divadlo, zejména jezuitské, Komenského „školu hrou“, dětské divadlo 19. a 20. století až po moderní etapy dramatické výchovy a zachycuje její různé podoby a směry a významné osobnosti. Nástin historie podává jak vývoj v českých zemích, tak ve světě, zejména v angloamerické oblasti, která má pro vznik a rozvoj moderní dramatické výchovy zásadní význam. Obě části monografie jsou opatřeny obsáhlým seznamem použité a doporučené odborné literatury české i zahraniční.

Publikace je primárně určena jako učební text posluchačům dramatické výchovy na uměleckých i pedagogických vysokých a středních školách, ale i dalším zájemcům, kteří se věnují divadelní práci s dětmi a mládeží nebo interní dramatické výchově ve školách a v dalších zařízeních včetně divadel, galerií, muzeí nebo knihoven.

Rozsah: 150 stran

Za KVD: Jaroslav Provazník

Příloha 3

Lee Strasberg: A Dream of Passion (The Development of the Method), Plume 1988, 240 s.

Strasberg ve svém rukopisu (vydaném posmrtně v roce 1988) popisuje velmi živým a inspirativním způsobem svou cestu k divadlu, seznámení se Stanislavského „systémem“ a jeho další rozvíjení během vlastní herecké, režijní a pedagogické práce.

V prvních kapitolách Strasberg popisuje rané divácké i herecké zkušenosti, a ukazuje se zde, že docházel k podobným otázkám a problémům herecké práce, které o několik let dříve „trápily“ i Stanislavského a které Stanislavského dovedly k potřebě metodologicky hereckou výchovu rozvíjet.

Strasberga – podobně jako Stanislavského – především zajímala otázka, zda je možné pravidelně a vědomě opakovat velké herecké výkony, či jinými slovy: jak je možné, že velcí herci, které měl možnost Strasberg vidět jako divák na začátku 20. století, jsou tolik závislí na tehdy neuchopitelném stavu (ne)inspirovanost, která ovlivňuje zásadním způsobem kvalitu jejich výkonu.

Teprve setkání s inscenacemi MCHATu během jejich amerického turné, resp. s herectví Stanislavského souboru, mu umožnilo na takové otázky nacházet uspokojivé odpovědi. Zde někde začíná cesta Strasberga nejen k divadlu, ale k intenzivnímu zájmu o Stanislavského „systém“.

V další části jde o Strasbergův pohled na vznik Stanislavského „systému“ v souvislosti s tím, co Strasberg sám o Stanislavském věděl ze setkání se svými pedagogem herectví Richardem Boslavským a v souvislosti s přímým diváckým zážitkem z amerického turné MCHATu. Jde vlastně o velmi zasvěcený komentář divadelního praktika a pedagoga.

Poslední část Strasberg věnuje popisu praktického průběhu své „metody“, tedy hereckého tréninku. Na příkladu konkrétních cvičení a zkušeností se svými herci odkrývá vlastně, co to znamená být hercem. Stejně jako Stanislavskij dělí herecký trénink na „práci na sobě“ a „na práci na roli“, či přesněji popisuje tu vědomou práci s uvolněním podvědomých zkušeností a s nimi spojených emocí a práci na hereckém výrazu, tedy práci na procesu hereckého využití vlastních vnitřních zkušeností. Tedy na vztahu hercovy duše a s ní spojenou podobu herectví.

Díky velmi čtivému stylu by kniha – přes hloubku záběru – mohla být kniha vítanou inspirací především pro studenty herectví. Tak by tato důležitá osobitá zpráva o vývoji herecké metody, která ovlivnila (nejen) filmové herectví 20. století ve Spojených státech, mohla být českým studentům dosud zpřístupněna v českém překladu. Jeho užitečnost – jako překladu takové knihy – se netýká jen tlumočení z jednoho jazyka do druhého, ale i rozvíjení příslušné české odborné terminologie.

Za Ústav teorie scénické tvorby a KČD: Štěpán Pácl, Zuzana Sílová, Jaroslav Vostrý